

Det kgl. Landhusholdningselskabs Halvaarsmøde d. 13de Decbr. 1871.

Efter at de indvarslede Stemmesedler vare blevne aabnede og Stemmerne optalte i et Møde fra Kl. 5—7, aabnedes det egentlige Møde, ved hvilket Virksomhedsplanen og Budgettet for Regnskabsaaret fra 1ste April 1872 til 31te Marts 1873, blev drøftet og vedtaget.

Konseilspræsident, Lehnsgreve Holstein-Holsteinborg ledede Forhandlingerne og meddelte først Udfaldet af Valgene, som var følgende:

At ved Præsidentvalget var Professor Børgensen gjenvalgt med 94 Stemmer af 103;

at der til Medlemmer af Selskabets Kommission var gjenvalgt Indenrigsminister, Ambr. Jonnesbech (96 Stemmer), Ambr. Skeel til Dronninglund (95 St.), Ambr. Sehestedt-Suul til Raunholt (88 St.), Gehejmekonferentsraad Johnsen (75 St.) og som nyt Medlem valgt Jægermester Friis til Villerup (35 St.); derefter havde Gehejmerraad Estrup 30, og de øvrige Stemmer vare mere spredte;

at til Sekretær var gjenvalgt Civilingeniør, Kand. polyt. Hannemann med 101 St., og at til Bestyrelsesmedlem for „Fond til Landmænds Uddannelse“ var gjenvalgt Amrd. Andersen til Gunderslevholm med 78 St.

Der optages enstemmig 15 nye Medlemmer i Selskabet, nemlig:

Bing, Anton, Landbrugskandidat.

Christiansen, Ph., Forpagter, Tamarp pr. Helsingborg.

Engholm, G., Forpagter, Store Markei pr. Andersløf,
Malmø.

Genz, Stiftsgartner, Vallø.

Hillerup, Jægermester til Ny Kristinebjerg pr. Nykjøbing paa
Falster.

Ingerslev, F. A., Grosserer, Kjøbenhavn.

Kaas, G. v., Hofjægermester til Nedergaard.

Kjøbenhavns Amts Landboforening.

Lunn, S., Forpagter, Knabstrup pr. Holbæk.

Møller, Forpagter, Arup pr. Billeberga, Landskrona.

Mourier-Petersen, Hofjægermester, Rugaard.

Møller, H. L., Proprietær til Gammelgaard paa Als.

Neergaard, Godsejer til Fuglsang.

Nyghorn, Octavius, Skovbrugskandidat.

Worm, N., Lieutenant, Sønder sø Præstegaard.

Selskabet talte derved nu 532 Medlemmer, et større Medlemsantal end nogensinde tidligere.

Derpaa forelagdes Forslag til Budgettet for Regnskabsaaret $\frac{1}{4}$ 1872 til $\frac{31}{4}$ 1873, saalydende:

Indtægt.

Medlemskontingenter	4900 Rbd.
Renter af Selskabets Effekter	5880 —
Statskassens Tilskud	1600 —
Statsraad Schous Legat	100 —
Forstjellige Indtægter, navnlig for folgte Forlagsfrister	320 —
	<hr/>
	12,800 Rbd.

Udgift.

Konto	Budget.		Udgift		Budget	
	1870/71		1870/71		1872/73	
	Rdl	β	Rdl	β	Rdl	β
1 Udarbejdelse og Trykning af landøkonomiske og naturvidenskabelige Skrifter	1000	..	1504	94	1550	..
2 Anskaffelse af landøkonomiske og naturvidenskabelige Skrifter til Uddeling	2450	..	2682	19	2500	..
3 Selskabets Foredrags- og Diskussionsmøder	200	..	194	80	200	..
4 Folkelig Undervisning, navnlig ved populære Foredrag	150	..	376	21	150	..
5 Meteorologiske Undersøgelser	500	..	500	..	500	..
6 Kemiske Analyser	200	..	191	5	200	..
7 Vækstundersøgelser	1300	..	1300	..	1300	..
8 Rejseundersøttelser	1100	..	1200	..	1000	..
9 Selskabets Læringer	1000	..	799	..	920	..
10 Belønninger for Landbesidd	200	..	20	..	100	..
11 Biavlen og andre til Landbruget sig støttende Erhverv	150	..	25	..	100	..
12 Færøerne, Island og Grønland	400	..	255	63	450	..
13 Udstillinger	100	..	40	..	1200	..
14 Lønninger og Enkesunderstøttelser	1400	..	1400	..	1700	..
15 Regnskabsføring	410	..	409	44	410	..
16 Fragt, Porto og andre Omkostninger	490	..	421	89	440	..
17 Forrentning og Afbetaling af Laan og andre Fordringer	1400	..	1378	81	80	..
Endvidere:						
Foranstaltninger til Udryddelse af skadelige Dyr	50	..	..	..	..	..
Træplantning	100	..	25	..	..	..
Forskjellige Forsøg	..	..	283	16	..	..
Andre Udgifter	..	..	50	..	..	..
Udgift Sum					12500	..

Til dette Budgetudkast var der omdelt trykte Meddelelser; de vigtigste af disse saavel som den Diskussion, der knyttede sig til de enkelte Udgiftsposter, skulle vi meddele i den Ordensfølge, hvori Posterne findes opførte i ovenstaaende Budgetudkast.

ad. 1. Foruden de almindelige Udgifter under denne Post er der iaar opført 500 Rdl. til Honorering og Trykning af en ny meteorologisk Femaarsberetning for 1866—70 og 300 Rdl. til eventuelle nye Skrifter. Da det, for at faa Midler til Iværksættelse af et Forslag, som allerede ved

Diskussionens Begyndelse blev stillet til Post 10 (se nedenfor), vilde være nødvendigt at beklippe de øvrige Udgiftsposter, foreslaaer Folkethingsmand Zahle at lade de her nævnte 2 Udgiftsposter udgaa, idet han dels mener, at Trykningen af Femaarsberetningen uden videre Ulempe maa kunne vente et Aar, dels henviser til at Universitetet har betydelige Midler til Bestridelse af Trykningsudgifter, og at Selskabet ved at henvende sig til dette rimeligvis vil kunne erholde dets Hjælp til et slikt tildels videnskabeligt Arbejdes Udgivelse. Professor Jørgensen oplyser, at Selskabet tidligere har udgivet en Femaarsberetning for Aarene 1861—65, og at der nu er saa megen mere Grund til at gjøre det for de følgende 5 Aar, da den meteorologiske Sag, som Selskabet har sat i Gang, forhaabentlig snart vil kunne overdrages til et af Staten eventuelt oprettet meteorologisk Bureau, og det da er ønskeligt, at man kan aflevere de indsamlede og værdifulde Sagttagelser for de sidste 10 Aar fuldt færdige; desuden er det saavel ligeoverfor D^hr., der med stor Opoffrelse af Tid og Arbejde uden nogetsomheft Bederlag vedholdende have foretaget Sagttagelserne, som ligeoverfor de jævnlige Forespørgsler, som stadig modtages fra de udenlandske meteorologiske Bureauer, særdeles ønskeligt, at det værdifulde Materiale bliver samlet og bearbejdet saa godt som muligt. De i Budgettet under Posten „eventuelle nye Bøger“ opførte 300 Rdl. vilde tildels blive brugte som Honorar eller Præmie for en modtagen Besvarelse af et udsat Pris-spørgsmaal om Dræningen, hvilken Besvarelse saa at sige er antagen og ligger færdig til Trykning.

- ad 2. Hoffjægermester Grüner mener, at hvor ønskelig Uddelingen af landøkonomiske og naturvidenskabelige Skrifter end kan være, saa er det dog nok muligt paa denne Konto at spare noget, naar det gælder om ved Besparelser at vinde Midler til at iværksætte det ovennævnte, nedenfor under Post 10 nærmere omtalte Forslag. Prof. Jørgensen

oplyser, at der med denne Uddeling have det dobbelte Njemed: nemlig dels derved at støtte denne Del af Literaturen, hvis Stilling ikke er stærkere, end at flere af Skrifterne f. Ex. Tidskrift for Haverøsen, rimeligvis ville falde, hvis de udelukkende vare henviste til at bestaa ved egne Midler, skjønt man maa erkjende, at de gjøre væsentlig Nytte, og dels den ved Gaver af disse Skrifter at understøtte Sognebibliotheker, Lærlinger o. lg.; de sidstnævnte modtage ingen anden direkte umiddelbar Understøttelse fra Selskabet, idet Principalerne betale deres Løn.

- ad. 6. *Remisive Analyser.* Forpagter Heide og Godsejer Sugerølev foreslaa at denne Post stryges; Sagen er nu i Gang; Analysen føles nu som en Nødvendighed, som ingen Forbruger af kunstige Gjødnings- eller Foderstoffer kan unddrage sig. Det er derfor ikke passende, at Selskabets Medlemmer have en Ret til gennem Selskabet at faa det Halve af disse deres nødvendige Udgifter dækkede; vilde man benytte sig deraf, vilde mange derved kunne tjene langt mere end deres Medlemsbidrag beløber sig til. *Statsr. Tesdorpf:* Ganske vist ville vi, selv om denne Post falder, vedblive at lade analysere; men endnu analyseres der altfor lidt; her ydes der en Haandsrækning til at benytte en af den nyere Tids vigtigste Faktorer i Agerbruget, og at Selskabet støtter denne Sag med et saa ringe Bidrag som 200 Rdl. synes derfor naturligt. At lade foretage Analyser af kunstige Foder- og Gjødningsarter er vel nu temmelig almindeligt, men vi ville vel ogsaa komme ind paa Jordflemning og Jordanalyser og ere maaste nærmere derved end almindelig troes, men den Sag maa endnu støttes. Taleren vilde ønske, at denne Udgiftspost kunde være endnu større, saa at der idetmindste paa 3 Steder her i Landet kunde lønnes Remisere, som kunde foretage Analyser og vejlede ved den rette Forstaaelse af disse, noget som det endnu ofte i høj Grad støtter paa, og Analysen kan kun betros til dygtige Videnskabsmænd. Baron

Abler foreslaaer, at man lader Retten til at faa de halve Udgifter for Analyserne dækkede af Selskabet bortfalde for de enkelte Medlemmer, men at den derimod endnu vedbliver for de Landbosforeninger, som ere Medlemmer af Selskabet, ikke for Bekostningens Skyld, men fordi det i manges og særlig i de mindre Jordbrugeres Øjne er en Betyggelse, at Analyserne er foretaget under Medvirkning af det egl. Landhusholdningselskab. Ifjor handlede hver Kjøbmand i Skive med kunstig Gjødning; iaar er denne Handel udelukkende paa 2 Hænder, fordi deres Analyser ere foretagne gennem Selskabet. Skoleforstander la Cour samstemmer i at Understøttelsen bortfalder for Foder- og Gjødningsanalyser, men for Undersøgelser af Jord, Mærgel, Dynd, Løv, Korn o. lg. hvor den vist endnu bevares, dels fordi man endnu ikke har den Tillid til disse Undersøgelser, at man betragter dem som nødvendige, og dels fordi der derved paa et Sted, nemlig i Selskabets Offentliggjørelse af Analyserne i Aarsberetningen, efterhaanden vil kunne vindes et Kjendskab til Danmarks Jord, og hvad der findes i denne, som ikke ad nogen anden Vej kan tilvejebringes. Forpagter Heide kan slutte sig til Ablers og til la Cours Forslag, dog kun til den sidste for saa vidt det bliver Selskabets Præsidium, der faaer at bedømme og afgjøre, om det indsendte Stof har en saadan Interesse i den antydede Retning, at det fortjener at analyseres ved Selskabets Medvirkning. Et af Præsidenten formuleret Forslag i Overensstemmelse hermed vedtoges da af Forsamlingen.

- ad. 7. Mælkeundersøgelser, 1300 Rdl. Denne Sum vedtoges for 3 Aar paa Decemberrødet 1868 og foreslaaes nu paany vedtagen for 3 Aar. Herunder er indbefattet 1000 Rdl. aarligt Honorar til Selskabets Mejerikemiker og 300 Rdl. til Udgifter ved hans Undersøgelser og Rejser i Medfør af hans Stilling.

Selskabets Mejeriemixer raadspørges i saa betydeligt Omfang af Landmændene, baade mundtlig og skriftlig, og har tillige ved Ledningen af unge Landmænds Uddannelse i Mejeribruget et saa betydeligt Arbejde, at Assistance vil være ham nødvendig for at vinde tilbørlig Tid til Studier, Undersøgelser og literær Virksomhed, hvilken Medhjælp ikke kan bestrides af det i Forhold til hans Stillings Vigtighed ringe Honorar, som Selskabet seer sig istand til at byde ham. I Erkendelse heraf er det Classenske Fideikommiss kommen Selskabet tilhjælp ved at tilstaa dets Mejeriemixer et Tillægshonorar af 1000 Rdl. aarlig i 3 Aar.

ad. 10. Belønninger for Landboffid 100 Rdl. Hofjægermester Grüner stiller, som ovenfor nævnt, et Forslag om at denne Post forøges med 500 Rdl., der uddeles som Præmier til Husmænd, der dyrke deres Jord med Spaden, og at Uddelingen finder Sted gennem Landboforeningerne eller de Foreninger, der særlig virke i denne Retning, og han stillede Forslaget, dels fordi det er en Sag, som varmt interesserer ham, dels fordi han har lovet det ved en Generalforsamling i Foreningen i Præsts Amt til Forbedring af Husmændenes Kaar. Præsidenten meddeler, at Folkethinget netop idag ved 2den Behandling af Finantsloven har bevilliget 10,000 Rdl. til det samme Brug. Hofj. Grüner glæder sig over Folkethingets Beslutning, men Bevillingen er endnu ikke endelig vedtaget, og Landh. Selsk., der altid plejer at gaa i Spidsen, hvor det gjælder Formaal af denne Art, bør derfor ikke lade Rigsdagens mulige Beslutning afholde det fra selv at tage Initiativet. Folkethingsmand Zahle slutter sig ganske til denne Opfattelse. Forpagter Heide: Spørgsmaalet om Husmandloddernes bedste Dyrkning staaer nu paa Dagsordenen og fortjener den største Opmærksomhed, og han glæder sig derfor over Udfigten til at 10,000 Rdl. ville blive bevilligede af Staten i dette Øjemed, men for at de skulle gjøre rigtig Nytte, bør der først udarbejdes

en Plan for hvorledes Husmandene i de forskjellige Egne bør drive deres Jordlodder; der maa være ligesom et Mønster at arbejde efter, og først da ville Laan og Præmier være til fuld Nytte; gives Præmierne i Flæng uden ordentlig Plan, da vil Nytten kun være ringe. Det vil derfor være heldigt, om Indenrigsministeriet vilde anmode Landh. Selskabet om at indhente og udarbejde saadanne Planer for Dyrkningen og derefter sprede disse over Landet. Prof. Jørgensen: Sagen er vist af stor Vigtighed, men tillige saa omfattende, at en Bevilling her af 500 Rdl. kun kan gjøres for Synets Skyld; men allerede af den Grund er det imod Selskabets hidtilværende Virksomhed; desuden har Selskabet hidindtil aldrig uddelt Belønninger blot og bar fordi en Gaardmand eller Husmand dyrkede sin Jord godt, thi i det bedre Udbytte maatte han have en tilstrækkelig Spore dertil, men der er tillige altid krævet, at han ved sin Virksomhed tillige har udrettet noget for andre til Samfundets Bedste. Iøvrigt seer han ikke paa hvilke Poster i Budgettet man skal kunne spare disse 500 Rdl.; thi det er lagt med den yderste Sparfommelighed for Dje, og der vil ved en yderligere Besparelse let blive en Standsning i de Farmaal, Selskabet nu arbejder for. Etatsr. Tesdorpf: Det ligesaa vigtige som brændende Arbejderspørgsmaal har oftere bestjæftiget os her i Selskabet og kræver atter en omfattende Drøftelse; Selskabets Bestyrelse maa nøje overveje det og bringe det frem paa rette Maade. Men vi ere indskrænkede til ad Diskussionens Vej og gennem Literaturen at drøfte og klare Spørgsmaalet; det er ikke blot et vanskeligt men ogsaa et meget kildent Spørgsmaal, som en nærmere Diskussion snart vilde vise, men den bør alligevel finde Sted, den Sag har allerede i flere Aar staaet og maa vedblivende staa paa vor Dagsorden. Men at ville bevillige 500 Rdl. til Sagens direkte Løsning vil være som en Draabe

i Havet og en Vej at flaa ind paa, ad hvilken vi faa at sige intet ville kunne magte. Præsidenten: Spørgsmaalet er ganske vist af yderste Vigtighed og Interesse, men det stillede Forslag er uheldigt, thi det vil se underligt ud at bevillige en saa ringe Sum samme Dag, Folkethinget har bevilliget 20 Gange mere, og forkastes Forslaget, vil der let kunne rejse sig Debjeldelser og Angreb derfor. Selskabet maa i Arbejderspørgsmaalet virke indirekte, andet magter det ikke; direkte kan der af de smaa Selskaber omkring i Landet virkes meget mere i denne Sag end af Landh. Selskabet. Hofj. Grüner tager da paa Grund af de faldne Udtalelser sit Forslag tilbage.

- ad. 9. Selskabets Lærlinger. Af disse tjene for Øjeblikket under Selskabet: af Landvæsenslærlinger 119 (i Aarets Løb er antaget 48 og afgaaet 40), af Mejeribødkerlærlinger 6, af Mejeribestyrerlærlinger 6, af Mejerstelærlinger 17 og af Dræningslærlinger har Selskabet i den forløbne Sommer havt 7.

Derefter vedtoges det behandlede Budgetudkast enstemmig, og der gaves den almindelige Bemyndigelse til at bruge paa en Udgiftspost hvad der kunde spares af en anden.

Kamrd. Andersen foreslaaer, at Forsamlingen beder Præsidiumet bringe Bestyrelsen for det Classenske Fideikommiss Selskabets Tak for den store Hjælp, som det vil yde de af Selskabet iværksatte Mælkeundersøgelser og for den derved ydede Anerkjendelse af Selskabets Virksomhed i denne Retning. Forsamlingen tiltræder enstemmig dette Forslag.

Derefter afgav Redaktør Møller-Holst, som Medlem af Bestyrelsen for „Fond til Landmænds Uddannelse“, følgende Beretning om dettes Virksomhed og Status:

Bestyrelsen havde ved Aarets Begyndelse en Kassebeholdning, for hvilken den kunde indkjøbe 1,000 Rd. rentebærende

Papirer, hvorved Fondets Formue er voxet fra 7,300 Rd. til 8,300 Rd. 4 pCt. fgl. Obligationer, der opbevares i Forbindelse med Landhusholdningssekskabets øvrige Formue.

Ved nye Bidrag er i det forløbne Aar Fondets Formue kun forøget med 2 Rd., fra afb. Forpagter Schou paa Sne-dinge ved Skjelslø, hvorimod der i lovede Aars-Bidrag fra 114 Bidragydere, hvoraf dog nogle Restancer fra forrige Aar, er indkommen 783 Rd. 64 f. Grundfondets Indtægter og Udgifter stille sig saaledes:

Indtægt:		Udgift:	
	Rd. f.		Rd. f.
Beholdn. fra 1870	801. 92	1000 Rd. fgl. Oblig-	
Indbundne Renter	14. 10	gationer	850. 79
Nyt Bidrag	2.	Porto	6.
Aars-Bidrag	783. 64	Beholdn. i Bisuben	744. 87
	<u>1,601. 70</u>		<u>1,601. 70</u>

Fondets Rentemidler have iaar, ligesom ifjor havt et Tilskud fra „en tidligere Vidragyder“ af 50 Rd., hvortil kommer en Beholdning fra forrige Aar af 101 Rd. 49 f., og disse Penge have altsaa staaet til Bestyrelsens Raadighed foruden Renten af Fondets Obligations-Formue.

Bestyrelsen udstedte derfor den 30te Marts Indbydelse til unge Landmænd, der maatte ønske at modtage Understøttelse af Fondet til deres Uddannelse, hvorefter 6 Ansøgninger indkom, der omfendtes til Bestyrelsens enkelte Medlemmer, og paa et i Terminen afholdt Møde tilkjendtes følgende Understøttelser:

Tre Landbrugsstuderende, nemlig Hans Iversen og Hans Peter Olsen, der Begge i det foregaaende Aar havde havt Understøttelse af Fondet, og Laurits Frederik Bidstrup, Søn af en Gaardejer paa Bornholm, tilstodes hver 15 Rd. maanedlig i 8 Maaneder fra 23de Aug. d. A. at regne, da de efter de 8 Maaneders Forløb ville kunne tage deres Examen ved Landbohøjskolen; desuden tilstodes Cornelius Hansen Lindholm, Søn af en Skolelærer paa Falslev, der i afvigte Aar har været Elev paa Hindholm, 10 Rd. maanedlig for et Aar, ligeledes fra 23de Aug. d. A., for at studere ved Landbohøjskolen.

Indtægter og Udgifter stille sig derefter saaledes for Fondets Rentemidler:

Indtægt:		Udgift:	
	Rd. §.		Rd. §.
Faste Renter	332.	4 Understøttelser à 120	
1 Rentetilskud	50.	Rd.	480.
Beholdn. fra 1870 .	101. 49	Bekjendtgjørelse i	
		„Berl. Tid.“	12. 93
	<u>483. 49</u>		<u>492. 93</u>

Der bliver saaledes et Underskud paa indværende Aars Regnskab af 9 Rd. 44 §., til hvis Dækning der dog senest til 11te Juni 1872 vil komme Renter, inden den sidste Del af de lovede Understøttelser forfalder.

Den 13. Decbr. 1871.